

cuor Universitatii
Romane
Cluj.

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Chiru

Administrația: Piața Cuza Vodă 16

Redacția: Str. Dorobanților 11

Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori 30 Lei | pentru autorități 60 Lei | pentru întreprinderi financiare 100 Lei

PENTRU BANAT

Banatul este al Românilor. El este al Românilor atât prin granițele sale firești, adică prin Dunăre și Tisa, cari îl mărginesc așa de notărit, cât și prin locuitorii Români cari au fost dela început, și prin părinții lor Daci, și prin ei înșiși, stăpânitori ai lui. Astfel, este lucru de neînțeles cum vecinii noștri sârbi spun că au drepturi asupra unei părți din el. Sunt mărturii puternice, aflate și arătate de istorici, ca un Niculae Iorga, cari ne vorbesc lămurit că Sârbi au venit mai târziu în Banat, din țara lor, și a nune fie pentru a-și găsi un adăpost la noi împotriva dușmanilor, ca Turcii, fie sub formă de coloniști. În cât ei au fost și sunt numai niște oaspeți în Banat. Și noi i-am primit frățeste, pentru că Români au fost totdeauna mari la suflet, și deci apărători ai celor necăjiți. — Așa fiind, este mirare cum vecinii noștri spun acum că este a lor acea parte din pământul nostru, în care noi i-am primit așa de frățeste pentru ca ei să-și găsească un adăpost împotriva dușmanilor.

În ceace ne privește, ținem să facem cunoscut fraților noștri sârbi că, spre binele și al poporului nostru și al lor, trebuie să trăim în bună înțelegere. Și buna înțelegere se întemeiază pe dreptate. Și dreptatea ne mărturisește că Banatul este românesc. Ca atare noi rugăm pe vecinii noștri, cu care totdeauna am trăit și vom să trăim ca prieteni, să nu ne facă această crudă durere de a ne rupe Banatul. Să nu uite că și noi avem Români în țara lor, pe valea Timocului, și că ceace ei ne fac astăzi, se va putea ca noi să le facem mâine. Căci niciodată nu vom îngădui ca să ni se rupă suflet din sufletul nostru, deoarece de la o asemenea faptă ne oprește și firea și Dumnezeu. O națiune, ca și tot ce este pe lume, nu are dreptul să-și facă seama singură. Copiii sunt datori să păstreze cu sfințenie moștenirea lăsată de strămoși și de părinți. Banatul este românesc. Așa ni s'a lăsat nouă din bătrâni. — Și noi nu putem, nu avem dreptul să-l trecem copiilor noștri decât tot românesc. Să se știe că un părinte mai bine moare decât să se arate nevrednic în fața fiilor. Și nevrednici am fi dacă am îngădui să ni se ia Banatul. Deaceia ne vom apăra cinstea cu preț vieții. Și cinstea ne poruncește ca să nu ne înstreimăm suflet din sufletul nostru, ci să zicem din toate puterile că Banatul a fost românesc, este românesc, și nu poate să fie decât românesc.

Dar avem o nemărginită nădejde că, mai curând sau mai târziu, fratele popor sârb, în fireasca lui înțelepciune va zice el însuși că trebuie să trăiască frățeste cu poporul român, și că pentru aceea Banatul trebuie să fie al Românilor.

Marin Ștefănescu.

Profesor la Universitatea din Cluj.

Pentru cei fără de sărbătoare

Într-o zi de sărbătoare și de mare bucurie, dacă ne trece cineva pe dinaintea casei, oricine ar fi, chiar și un străin, îl poftim înăuntru, îi dăm un scaun, îl închinăm un pahar, ca să știe și acest trecător de bucuria ce este în casa noastră.

Dar, pe un frate cum am putea să-l lăsăm pe afară?

Și totuși aceasta o facem de doi ani și jumătate cu aproape două sute de mii de Români din partea Banatului rămasă până astăzi sub stăpânire sârbească și cu alții peste trei sute de mii de Români din Valea Timocului.

Sărbătoarea măreață a României Mari fraților acestora nu le este îngăduit să o privească decât dela depărtare, printre lacrimi și ingenunchind sub unii și sub nedreptatea unei stăpâniri străine. Noi, cari ședem înăuntru, la masa mare și frumoasă, oare nu ne vom cutremura ca de o muștrare a sufletului, gândindu-ne la cei de afară?

Nu sunt ei frații noștri buni?

Dar, încă, ce frații!

Bănățenii ajunși sub Sârbi sunt fruntea și între Bănățeni. Chișoși, vioi, harnici și des-tepți, oamenii aceștia și sub urgia stăpânirii dușmane ungurești au putut să-și facă o stare înfloritoare și să păstreze o cultură și o conștiință națională cu care ar putea sta cu cinste în Argeș sau în Vrancea. Iar cei din Valea Timocului, prunci tineri și bărbați în toată firea, cari în timp de șeasă ani din 1912 până în 1918 au finit piept în trei războaie mari, împotriva alor trei dușmani crânceni: turcul, bulgarul și austriacul, vitejii din falnoasa divizie a Timocului.

Ce vom răspunde conștiinței noastre, pentru că noi stăm la masa luminată și în-podobită a României Mari, iar frații aceștia stau pe a afară?

Vom îngădui ceva despre urzile încalcite ale domnilor diplomați și mai ales despre nevoia de a nu ne strică prietenia cu vecinii sârbi. Dar sufletul nu ne poate fi

împăcat până când nu îi vom vedea și pe frații aceștia la locul ce li-se cuvine la masa bogată și cu toate libertățile împodobită a României Mari.

Pe frații din Valea Timocului măcar așa i-am pomenit din moși-strămoși, razlejiți peste hotarele țării românești, desparțiți de către tulpina neamului prin apa Dunărei, peste care nu ne încu-netam să facem pod. Va veni odată și ziua acestora. Ei așteaptă de sute de ani și fiind obișnuiți ne gândim, că pot să mai aștepte încă. Dar e mai greu, fiindcă durerea e mai proaspătă, pentru acei cari, întemeindu-se pe contractul nostru cu aliații, încheiat în 17 August 1916, s'au crezut pe o clipă îmbrățișați de Tara-Mamă și n'au încetat să aștepte îmbrășarea care întârzie.

Pentru ce întârzie?

Fiindcă am lăsat, ca aliații noștri să nesocotească în-viala ce au iscălit-o cu noi dinpreună. Dar, mai ales fiindcă de trei ani și noi și Sârbi ne ascundem pe după deget și nu vom să ne dăm pe față, ca niște oameni drepti și fără gânduri ascunse, că avem o pricină de des-

curcat, pentru care nu e nevoie să ne luăm numai decât la bătae, dar care trebuie totuși să o limpezim, pentru că să putem avea o bună vecinătate unii cu alții.

Iată, cum s'a iscat pricina aceasta.

În 1918, după revoluția ungurească, urmată de o repede prăbușire, trupele franceze dela Dunăre au intrat în Banat și cu ele alături au intrat și trupele sârbești. În teritoriul ocupat de Sârbi s'au săvârșit multe nedreptăți. Au fost omorâți oameni fără nici o vină. Altor li s'a răpit avutul. Iar alții au fost deportați la Belgrad și până în Albania.

Până spre vara anului 1919 încordarea dintre Românii și Sârbi era atât de mare, încât dacă mai ținea așa, puținii francezi ce se găseau între noi și Sârbi de bună seamă nu ne-ar fi putut împiedica de a ne încăera. Pela începutul lunii Mai dela Murăș spre mează-noapte armata română înaintase până la Tisa și Sârbi, cu trupele puține ce le aveau în Banat n'ar fi putut să țină piept o săptămână, dacă aripa stângă a armatelor române s'ar fi abătut spre meazăzi, peste

Murăș. Atunci — ca să nu se întâmple cumva una ca asta — Conferinței din Paris i-a dat prin gând să hotărască o linie de despărțire între noi și Sârbi și a trimis harta acestei linii de despărțire generalului. De Tourmadre, care comandă trupele franceze din Banat, ca acesta împreună cu delegații militari români și sârbi să facă o comisiune și să hotărască mai amănunțit, până unde să meargă Românii și până unde să rămână Sârbi. Această împărțea nu avea să statornicească o graniță, ci numai să preîntâmpine o ciocnire între Români și Sârbi. Francezii se retraseră ceva mai spre Seghedin, Românii înaintară până la linia generalului. De Tourmadre zisă și „linie demarcațională“ și de atunci până astăzi așa am rămas, cu linia aceasta ținând loc de graniță.

Acum e vorba să se întrunească din nou o comisiune la Timișoara, de data aceasta pentru a trage o graniță statornică în toată legea.

Sârbi, vezi bine, vor care să rămână granița pe unde s'a tras linia demarcațională. Noi însă nu putem să nu a-

Pagina literară

Ghiță

— Zau, coana Smaranda, nu fii așa de hapsana soro dragă și vinde-mi un curcan. Iaca, Duminică împlinesc 24 de ani și vreau să dau băeților o masă. Știi duminică că numai eu și cu Napoleon am comandat batalion la vârsta de 24 ani?

— Treaba dv., răspunde hursuz coana Smaranda mutând cu limba din stânga în dreapta, capatul negru al țigării lipit de buzele părțite. Eu nu văd ce legătură este între curcanii mei și Napoleonul d-fale. Eu, domnule locotenent, mi-am amărât sufletul până când am văzut sburătucite curcile estea, mănăc-le-ar pârdaľnicu, și nu le vând acu măcar sa vie tata din groapă. Am să le vând încolo la iarnă, când or fi mai scumpe, să strâng oleacă de parale, că asta-i toată averea mea.

— Păi, ți-l plătesc coana Smaranda; ți dau 50 de lei.

— Ce face? Nici c'o sută nu-i dau! Și coana Smaranda sari friptă de pe scaun.

— Stai, coana Smaranda, mai stai la noi, să ne steie pețitori.

— D'apoi doar știu că n'ai fete de maritat.

— Am băeți. Am un batalion. Și până una alta vreau să-l însor pe amărutul asta. N-ai așa mă Vasile?

Vasile, ordonanța locotenentului Todiriță, rezemat c'ea unar de ușă, își întinse gura într'un zimbet poznaș și clipea șiret privind spre babă.

— Uite, coana Smaranda, te rog în genunchi; te iubesc cum iubește orbul din naștere lumina soarelui și pentru o dragoste așa de infocată nu se poate să nu-mi faci hatărul asta.

— Ei, păi dumnitale și vine a zburda și cu nu-mi văd capul de treaba. Mai rămâneți sănătoși. Și coana Smaranda eș legănându-se ca o rață.

— Afurisită scriptoroaică fi hărca asta, zise Vasile privind cu ciudă în urma ei.

— Ce ne facem mă frate Vasile? Eu am făgăduit oșterilor friptură de curcan pe varză calită și vreau măsă, — cum zici tu, — să mă țin de cuvânt.

— Apoi d-le locotenent, răspunde a lene Vasile, eu chitesc că am să găsec a-iurea curcan. Dați-mi o sticlă de coniac, una de cele mititele, și va aduc eu curcan.

— Să nu te pue dracul să furi, mă părțide că te zvânt în batae.

— Ferească Dumnezeu, domnule locotenent, doar și eu is om gospodar.

— Păi dar, frate Vasile, fă tu cum te-i pricepe.

Coana Smaranda, preoteasă văduvă, avea patima păsărilor. Creștea sute de găini, curci și rațe, dar nu se îndură să taie una, măcar la zile mari. Locotenentul Todiriță căzuse în cantonament la coana Smaranda, și două luni se trudise să mănance o supă de găina, dar n'a fost chip s'o indu-

plece. Cu trei zile în urmă la un paharuț de vin, locotenentul Todiriță scăpase vorba, că Duminică ce vine va da băeților din batalionul lui o „masă bogată“ cu prilejul aniversării nașterii. Si acum amărât că nu găsea curcanul făgăduit, privea trist în curte, la coana Smaranda, care, c'o oală mare, plină cu grăunțe își tremură gusa chemând la mâncare „păsările“. Un măcait cumplit răsuna în curte și rațele panteoase se repezira în mers legănate la strigătul babei. Din cele mai ascunse colțuri, găini odolene și doape, claponi greoi și găste galagioase, veneau în fuga mare spre prispa, unde se așezase coana Smaranda și țipă cât o ținea gura: „puii mamei, puii pui, puii“. Curcile gânditoare veneau cu gâturile întinse și moțul vânat gramădit de-asupra ciocului, iar în urma lor, umflat, cu aripile țărăș, cu moțul atârnat și mărgelele roșii, venea Ghiță, cel mai mare curcan al coanei Smaranda, mândria și dragostea ei. Si pe când coana Smaranda vorbea cu dragoste și duioșie păsărilor, care infulcau grabite grăunțele imprăștiate de mâna ei asupra și părțide, Vasile, cu ochii de uliu pânditor privea în curte.

— Ce ziceți, domnule locotenent, oare Ghiță ar fi bun de friptură?

— Ești nebun mă Vasile?!

— Da nu zic eu cu gând rău. Intreb numai dacă ar fi de-sjuns uu curcan așa ca Ghiță.

În aceeași zi, cam pe la

Cantec.

Noapte târzie, noapte târzie,
Bură de ploae, frunze și vânt —
Cei care-așteaptă cei ce-or să vie,
Suflete, spune-mi să cânt...

Dar n'au în cântec mormur de ape.
Nici vuet tainle de adânci văltoari:
Noaptea mă strânge tot mai aproape,
Suflete, spune-mi unde cobori?...

Bură de ploae, putredă treaptă,
Frunze și visuri, suflet cernit —
Cei care'n lume mereu așteaptă,
Cei depe drumuri fără sfârșit.

G. Talaz

asfințitul soarelui, când toate „gobac“ coanei Smarande se ascunseseră la culcușurile lor, Ghiță venea din livada împieticindu-se amaric. Coana Smaranda, cu țigara lipită în colțul gurii sta la vorba cu Vasile.

— Ia te uita, Ghiță nu s'a culcat! face mirată coana Smaranda. Unde-ai umbat bomarule? Du-te la hodină. Dragul mamei, drag, hai cu mama la culcare. Si vorbindu-i cu gingașie se apropie de curcan. Dar Ghiță cu ochii pânjeniiți, încercă să-și respire coada, încercă să-și întindă aripile, însă o ameteala cumplită îl doboră. Se clătina de câteva ori de la dreapta la stânga și se prăbuși cu ciocul în țărână. Cu moțul și mărgelele vi-nete, cu ochii închiși, se trudea să se ridice mișcând picioarele molesite, dar după câte-va încercări zadarnice rămase lat, cu ciocul deschis.

— Vai de mine, și de mine, moare Ghiță! țipa coana Smaranda! Oare ce-o fi având mă Vasile?!

— D'apoi da, coana preuteasă, mă tem să nu fie pustia de holera. Eu zic să-l tăiem până ce nu piere.

— Da cum, Doamne iartă-mă, să tai așa mândreață de curcan!

— Apoi cum socoti și mata, da eu zic să nu-l lași să piară.

— Mai Vasile, mă rog ție du-l la fântână și toarnă apă rece, poate s'a bavioră. Iini rupe inima; nici nu mă pot uită la el, zise coana Smaranda cu ochii plini de lacrimi.

— Eu, coana Smaranda, văd bine că Ghiță își da duhul și nu se mai îndreaptă cătuși lumea. Dară iaca fi iau, cum spui mata, și dacă oiu vedea că n'are locac apoi cu toată supărarea, cuțitul îl îndreaptă musai.

— Numai să nu văd eu, că mor, răspunde Coana Smaranda, clătinaud capul cu tristețea.

Și pe când Vasile ducea pe Ghiță spre fântână, coana Smaranda porni spre casă trăgându-și broboada

poanele de soarele lui Iulia, când grăul secerat se adună în movile de aur pe câmpuri, când sătenii încep să cosească livezile înflorite. A douăzi de Sfântul-Ilie cel cu lumete, la 21 Iulie 1831, se născu Vasile Alexandri. N-îl dăruise vara și belșugul și el toată viața avea să împarță darnic cântări de fericele, de lumină și sănătate.

2. Copilăria.

Puțin trebuie să mai fi stat bătrânul Alexandri în Bacău. Se va fi întors iar în Iași, la casa lui boerescă înconjurată de o țără curte, unde Vasiliță, noul născut, își petrecu pruncia. Copilul griji nu avea; toate îi stau la îndemână, așa că nu-i mai rămănoa de cât să alerge și să se joace. Și târziu, spre bătrânețe, își aduce aminte cu duioșie V. Alexandri de aceste jocuri ale lui cu nu băiat de țigan, Porojan, care fusese adus ca rob la curtea lui tată-său.

Când se făcu ceva mai măritcel, fu dat pe mâna unui călugăr cărturar, părintele Gherman. Acesta, în schimbul locuinței și mâncării, îl învăță să

citească pe el și pe Mihail Cogaľniceanu, care avea să ajungă mai târziu bărbatul atât de însemnat în cârmuirea țării.

Dupa ce învăță cât pută învăța de la călugăr, Vasile Alexandri fu trimis de tată-său la școala unui profesor francez, care se pregătise în Iași pe vremea aceea. Aci rămase până la treisprezece ani. În școala aceasta, dacă nu învăță carte prea multă, legă pretenții trănice și își deșteptă închipuirea ascultând de la prietenii lui povești despre țări depărtate și despre întâmplări minunate:

Văd însuși frumoase și sări necunoscute și splendide orașe și locuri de minăle, și cete de săbataci prin coștii deși pierdute și cine ce se scădă în faptil zilei cald.

3. Tinerețea și călătoriile.

Boerul Alexandri dorea ca fiul său să ajungă un mare cărturar. De aceea, cu toate că „Vasiliță“ eră încă tânăr de tot, în 1834 părintele său îl trimise la Paris cu gândul ca să învețe medicina. Băiatul plecă din țară împreună cu Ion Cuza, care pe atunci eră numai un fiu de boer, dar care în urmă avea să ajungă întâiul Domnitor al țării

românești unite.

Frumusețile, zgomotul și plăcerile străinătății intru atât în-au încântat pe Alexandri, că nici nu a mai vrut să auză de medicină. La început colindă prin spitale cu gândul cinstit că trebuia să se facă doctor, cum îl hotărise părintii. Dar când simți mirosul greu al sălilor de spitale, când văzu atâtea boale, atâtea trupuri spintecate pe mese de platră, îl pieriă toate gândurile de ascultare a poruncii părintești. Firea lui eră prea senină, prea veselă ca să poată răbdă astfel de priveliști. Atunci se încercă să învețe matematicile. Dar nici știința socoltelor nu-l fu pe plac și se apucă să studieze legile. Puțin timp trecu și l se urf și cu acestea. Fructul științei eră prea acru pentru el. Când în jurul lui eră atâtea viață și atâtea petrecere, cum să se închidă el în casă și să-și poarte ochii pe foile sarbede ale cărților de legi? Lui îl trebuia luncă înverzită, câmpuri întinse acoperite cu flori, cer albastru plin de lumină, cântece și veselle. Și ca să împace astfel de trebuințe ale firii

lui, ce altă cale putea urma decât a poeziei? Prietenii văzându-l rătăcind fără spor de la o știință la alta îl sfătuiră să se lase de învățătură și să se apuce de poezie, lucru care răspundea minunat gândurilor lui necunse. De atunci aceasta a fost îndelungă călătoria de seamă a intru-gii sale vieți.

La vârsta de 18 ani plecă cu Negri în Italia. Mulți vor fi auzit de această țară care e dintre cele mai frumoase țări din lume. Pe când la noi troenele acoper muntii și șesurile, făcându-ne să ne strângem în jurul focului, acolo numai în toată iarnă mai vezi câte un petec de zăpadă pe vârful munților, dar pe văi și pe câmpii viorelele brândușele, lălelele cresc ca primăvara, iar năil copaci să-măn pururi verzi și înfloreșc tot anul. Cerul e senin și albastru ca marea ce ocolește mai de pretutindeni această țară bine-cuvântată. Pe alocuri primăvara se imbulzesc atâtea flori, în cât un oraș s'a numit Florența. Pretutindeni răsună cântece, din vârful munților prăpăstioși până pe străzile albe-

lor cetăți ale căror palate își scaldă treptele de marmură în valul liniștit al mării. În orașele mari și mici se înalță clădirii și bisericile care se pot socoti printre cele mai frumoase pe care le-a ridicat vre-o dată mâna omenească. În muzee stau adunate mărețe statui și comori de tablouri. — Și nu numai atât! Dar ce ne e mai scump nonă, în această țară locuiește un popor frate cu al nostru, un popor cu un graiu aproape ca al nostru. Pământul Italiei e presărat cu ruinele lăuate de cea mai puternică împărăție a lumii, împărăția romană. În capitala Italiei, la Roma, se înalță stălpul de platră, foarte înalt, pe care Traian a pus să se clepească războiul în care el a fost birătorul Dacilor și întemeietorul neamului românesc. Acolo se află pecetea istorică despre latinitatea neamului nostru.

Toate aceste lucruri acum tulburau puternic pe tânărul Alexandri. Comori de frumusețe se adunau în sufletul lui încântat. Acum se hotărise cu desăvârșire: el avea să se înalțea de toate un poet.

Din toate

Teatrul național din Cluj

O altă piesă jucată pentru prima oară în acest an este „Marșal nupțial” scrisă de unul dintre cei mai mari scriitori de teatru din Franța.

O fată de vîrstă nobilă se îndrăgostește de profesorul ei de pian, un om simplu, modest, fricos, dar de o bunătate rară, cinstit și blînd. Părinții fetei, se înțelege, că se împotrivesc la căsătorie. Atunci tinerii fug la Paris, unde n-au cu ce trăi. Fata își amintește că are o prietenă de școală măritată c'în bogătaș. Se duce, cu încredința ei, pentru a-l cere sprijinul să-l găsească lecții de pian sau vre-o slujbă. Aici bietul profesor jerpelit, stîngaci și fricos face o impresie urîtă și cucoana îi face o morală strașnică fetei, pentru pasul greșit. Iar ea își apără iubirea ei cinstită cu atîta patimă și convingere, cu atîta curățenie sufletească, în cît învinge greutatea.

Bărbatul prietenei sale, bogătașul îi dă profesorului un post în birourile lui, dar nu din bunătate sâlletească ci pentru că se simte îndrăgostit de fată.

Într-o zi vine la ea acasă, s'îi convingă a luncă pe drumul adulterului. Fata îi primește atît de serios, îi face o morală atît de strașnică încît el pleacă umilit, și cere ertare, dar se duce complex îndrăgostit de această femeie frumoasă și cinstită.

După o boală grea, fata e chemată de prietena ei la țară, la o moșie, pentru a se odihni câteva săptămîni. Aici, trezește mai cumpnit dragostea bogătașului, care la început nu-l apune nimic, dar o înconjură cu atîta gingășie respectuoasă, cu atîta atenție dulce că ea se amețește tot mai mult. Viața de lux și bogăție, frumusețea bogătașului, spiritul lui viu și aprins, îi întunecă tot mai mult amintirile și bietul profesor de pian se înfundă tot mai mult în umbră. La o declarație de aprinsă dragoste pe care l-o face bogătașul l se trezește cumpnit conștiința și se îngrozește la nenorocirea în care l-ar arunca pe bietul profesor, dacă ea l-ar părăsi. Și rezistă la îndemmurile bogătașului. Pe cînd vorbeau, intră soția bogătașului, prietena ei, și cînd rămîn singure li cere, în chip delicat, socoteala de chipul cum ea se poartă. Fata îi răspunde că dacă l-ar iubi vreodată pe bărbatul prietenei sale atunci „s'ar pedepsi singură”.

Dar după câteva clipe intră bărbatul și într'un amestec vîrtej de dragoste se strîng în brațe și pecetuesc iubirea lor ascunsă printr'o aprinsă sărutare. Fata se trezește în-

dată din această beție de dragoste și pleacă pe jos la gară și se întoarce la profesorul ei în Paris. Este urmarită însă de bogătaș care la ea acasă îi face o declarație de adîncă și curată dragoste. Sunt surprinși de profesor care îl roagă pe bogătaș să plece.

Durerea bietului profesor este atît de zguduitoare, se simte atît de sfârșit și nenorocit, o roagă atît de sfîșietor să nu-l părăsească, încît fata îi făgăduiește că i va fi credincioasă pînă la moarte.

Și aici ea cade pradă unei cumplite lupte sufletești: de o parte iubirea ei nefericită pentru bogătaș, de altă parte conștiința că face o faptă grozav de urîtă, înșelînd pe prietena ei și zdrobind viața profesorului, care o iubește cu toată puterea sufletului lui cinstit și curat. Nu poate eși învingătoare din această luptă, și pentru a-și ținea cuvîntul dat prietenei sale și profesorului, caruia l-a făgăduit credință pînă la moarte, trece în camera de alături, pe cînd profesorul îi cântă la pian un cîntec care îi amintește timpul petrecut la bogătaș, și se lînușcă.

Piesa a fost jucată cinstit, cu multă muncă, cu mult studiu, și cu scene de adevărată artă. Fotollul 9.

De vorbă cu cetitorii

D-lui I. I. comuna Pangala. Ne pare foarte rău că pînă acum nu ne-ai înțeles cum că nu vrem să facem din gazetă o foaie de denunțuri. Nu ne putem permite a da publicității scrisori de batjocură. Și dacă cele ce spui d-ta sunt adevărate, apoi ai autoritățile școlare care pot aduce pe drumul bun pe cei vinovați.

D-lui Păscu/escu Ilie. Îți spunem și d-tale ceea ce am mai spus-o de atîtea ori: versurile nu le poate scrie toată lumea. Nu mai vorbește de poezie, care-i cu totul altceva de cît versurile.

Nu toți care scriu versuri sunt poeți, după cum foarte mulți oameni cu suflete de poeți nu scriu versuri. Și dacă noi publicăm în fiecare număr versuri, apoi să ști că foarte rar avem poezii.

Ioan Cioabnel. Am primit scrisoarea d-tale și deși dorința noastră este de a-ți răspunde îndată la întrebarea ce ne faci, totuși chestiunea ne fiind lamurită pentru noi trebuie să ne sfătuiam cu oameni care pricep această chestiune. Și îndată ce vom avea răspunsul lor lîmpede îți vom răspunde în primul număr al gazetei.

V. N.

La treabă băet, la mîncare coșas.

O cucoană, zice, că are un baetan la coasă. Și cucoana cînd îi ducea de mîncare să mînce se uită și cum mîncă, dar se uită și cam cît mîncă.

Nu se cam potrivea. Și-i zice baetanului: — „Mai baete, da puțin și încet mai cosești tu?” — „De cucoană, face baetul, de, cosesc și eu ca un baet”...

Iar după ce mîncă, cucoana îi zice iar:

— „Mai baete, nu fie de de ochi, da mult mai mîncă tu!”

Baetanul, înghițind și cea din urmă îmbrucătura zise cu oare care supărare.

Apoi de, cucoană, mîncă și eu ca un coșas.

(Spusă de- Gh. Obreja din Zămbetii la 15 Iulie, cînd îl aveam la costă grău).

Prof. Petru Gh. Savin

Valea lui Sufiă.

Parintele se nimerise mînsafir la un cumătru. Parintele însă lacom peste măsura, iar cumătrul bem mehenchiu, fic-care cu naravul și feleșagul lui.

Tura-vura, una alta, vremea trece și vine timpul mesei.

Pune cumătra masa mînsa ca pentru cumătru parintele.

Ce găină grasă, că ședea untura-coaja deasupra și nici un abur nu eșia.

Parintele n'are de lucru? — horp! o lingură și repede repede lasă lingura jos și se uită în sus.

Se fripsese de i se facuse bășici în gură, dar de rușine tăcea chitic.

Cumătru-sau baga de seamă.

— Ce-i cumetre parinte, ce văzuși de te uși în pod?

— Mă uit că drepte corzi ai la casă, de unde le-ai luat?

— Din valea lui Sufiă parinte zise mehenchiul de Român.

Petru G. Savin

CETITORII NOȘTRI, mai ales cei dela sate precum și moseși și muncitori de orice fel, cari doresc a înființa orice fel de cooperative precum și îndrumări speciale, să se adreseze inspectoratul cooperativei din Transilvania și Banat, Str. Lanet 54, C.N.I.

peste ochii înrouați de lacrimi. Vasile pîndea s'o vadă intrată în casă, și cum mchise ușa coana Smaranda, făcu scurt stînga'mprejur și'n goană porni spre trunchiul în care sta înșipt toporul. Bietul Ghița strîns sub brațul lui Vasile cu capul atîrnînd greoiu își căsca pliscul, fără să știe că-i dus la moarte.

Cînd locotenentul Todirița intră pe poartă, fluierînd o doină românească, Vasile din fundul ogrăzii de lînga trunchiul, îi făcu un semn tainic.

— Ce vrei mă frate Vasile? întrebă Todirița apropiindu-se.

— Avem curcan, domnule locotenent răspuse șoptit Vasile.

— De unde mă nebunule? întrebă vesel locotenentul.

— Coana Smaranda ni l-o dat pe Ghița, că eră să piară.

Locotenentul făcu un semn de neplăcere și Vasile se grăbi să-l lamurească.

— Păi cum, doamne iartă-mă, să nu se bolnavească, dacă băuse toată sticlufa de coniac. Bețivă lighioae, domnule locotenent; samănă în partea răposatului, cum zice Coana Smaranda.

Și Vasile luă pe Ghița de picioare și porni spre bucătărie să-l jumulească.

Vladimir Nicord.

Cum ne cunoșc...

Multe delegații din strălăcitate s'au abătut pe la noi în dorința de a ne cunoaște mai bine.

De cele mai multe ori, interesul acestor streini a fost îndreptat tot asupra noilor provincii alipite la regat. Ei căutau să știe intrucît elementul românesc din aceste provincii ne îndreptățește unirea.

Pornire laudabilă pentru cunoașterea adevărului—am susținut-o totdeauna și pe cît ne-a fost în putință, am primit aceste delegații dîndu-le cinstea cuvenită.

Care a fost însă procedul de cunoaștere, și care a fost rezultatul?

Dacă am lua de exemplu o provincie care este cea mai uitată, cea mai oropsită, din toate punctele de vedere — Basarabia — am vedea bine cît de mare este păcatul celor ce cred că, vizitînd 2—3 centre: Chișinău, Cetatea-Albă, Soroca, au cunoscut Basarabia în adevăratul ei element.

Și trebuie să recunoaștem, și mai cu seamă să recunoașcă aceste delegații, că n'au plecat nici odată pe drumurile întortoachiaste și noroioase pentru ca să se afunde în satele moldovenești, în satele acestea peste care totdeauna pare că plutește un nor în-

tunecos, dar în care trăiesc cei mulți: țărani români care timp de o 100 de ani au fost robi.

Ori centrele dela care emanau ordinele și care păstrau tainele unei stăpîniri nedrepte au fost populate numai cu streini.

Fie acei trimiși de decrete țariste, fie acei ce găseau mîncă prienică în care să scurgă toată mîierea, tot belșugul unei munci de zi și de noapte, dată departe prin sate, pe cîmpuri, atît de necunoscute lor facăt credeau totul drept ca o mană cerească venită din binecuvîntarea lui Dumnezeu, pe cînd în realitate, acesta era prețul cel mare pentru lucrul de nimic, ori pentru datorii impuse de lege.

Și astfel, în aceste centre o parte din elementul românesc a fost absorbit de cei ce stăpîneau, iar altă parte s'a scurs treptat, treptat, pe unde putea să mai audă glasul în care s'au lîțeles părinții și bunicii.

Cum ne-au cunoscut atunci, prietenii veniți în recunoaștere?

Fundamental fals... și aceasta ne-au spus-o ecouri din presa ce adăpostea jurnalele de călătorie ale delegaților oficiali sau neoficiali. Ne-a spus-o îndeajuns și noi n'am protestat, pentru că pretulăm părerea acestora nu după realitatea lucrurilor către care se îndreptă, ci după simpatia și mal cu samă după mentalitatea, că ori ce spune un strein despre noi, trebuie să fie adevărat — dar nu fiindcă e adevărat ci pentru că nu e Român cel ce face constatarea.

Și n'am protestat pentru că nici noi înșine nu cunoaștem realitatea. La fel cu străinii căror nu le abate desparturi, pe drumul nepetruite; de vizite prin colibe de lut, și noi n'am părăsit linia ferată și trotuarul, dar toți — mai scepție ori mai optimist vorbim de țărani basarabeni...

Cei interesați pot să zămbescă și să exploateze acest fel de a ne cunoaște; dacă nu vom lua măsură grabnic prin care, mai lătați nouă și apoi la mii să arătăm adevărata stare de lucruri.

Nu depe trotuar și din cafenele să reflectăm asupra elementului românesc din Basarabia, și nici din birouri oficiale, căci toate aceste poziții cu duhoarea lor de preocupări meschine și cu șgomotul lor de babilonie — l-au îndepărtat prin cuburle tupliate printre dealuri și dumbrăvi roditoare.

Acolo a putut munci și șta putut păstra credința și graiul strămoșesc.

Să trecem, și să trecă pe aici și astfel ne vom cunoaște și ne vor cunoaște.

G. Talaz.

Știința pentru popor

IGIENA ȘI MEDICINA POPULARĂ

Încălțăminte

Încălțămintele de lac și cele de cauciuc nu sunt bune, căci ele sunt impermeabile și țin picioarele prea reci iarna și prea calde vara.

Încălțămintele *căptușite* pe înăuntru nu țin cald decât când sunt nouă, căci dacă se învechesc, căptușeala să bătătoare se îndeasă și nu mai țin cald, așa că rână, flanela sau vâlna trezesc semănate des; este mai bine pentru cei ce sufer de frig la picioare să-și pună în încălțăminte tălpi mobile (șbanturi) de păsle, sau de plută, sau de paie.

Sunt mai multe feluri de încălțăminte: *ghete, papuci, pantofi* (înțeci, hileri), *cisme* (ciubote), *botine* (cipoci) și *opinci*, iar pentru iarnă mai sunt *goșoni* și *meși* (pantofi de postav) și pentru ploaie *galeși*. Dintre toate acestea, cele mai purtate sunt *ghetele* la orașe și *opincile* în sat, apoi *cismele*.

Ghetele cele mai practice sunt cele care să încheie cu șiret, iar nu cu nasturi, cari sunt mai bune decât cele cu elastic. *Ghetele* sunt mai bune decât *pantofii*, căci îmbracă mai bine piciorul și glesnele. *Cismele* sunt bune numai în anumite împrejurări, când merge omul la vânatoare sau are mult de umblat prin noroale și ploaie, când îl apără de umezeală și de răceală. *Pantofii* sunt încălțăminte ușoară de vară; *papucii* să întrebnițezează mai numai prin casă; *botinele* sau *cipocii* țărâniului sunt ca și *ghetele* orașanului, însă făcute din piele mai orfinară și mai greașă.

Opinca este încălțăminte obicinuată a Românului, încălțăminte națională, din care pricină numele ei se identifică cu a țărâniului nostru. Ea se face din o bucată de piele tăbăcită, drept-unghitulară și mare cât trebuie pentru ca să cuprindă piciorul. Această bucată de piele se cease în formă de gârghișă la un capăt, iar restul să strânge în jurul piciorului prin ajutorul unor curele trecute prin găurile făcute pe marginea ei. Aceste curele prelungindu-se lângă opinea de picior și de jur-ului pe deasupra ciorapilor sau a obicelilor. Curelele cari înfășură juclotul sunt sau de piele, sau de ață de cânepă, de păr de cal sau de bou și să numesc *brsine* sau *noife*.

Opinca este o încălțăminte ușoară și călduroasă când se aplică pe ciorapi sau obiele bune și potrivite anotimpului. Ea este destul de durabilă (2—3 luni) și costă cu mult mai puțin decât botinele și cismele: se încălță și descălță cu ușurință; se acomodează mai bine după forma piciorului așa că umbletul se face cu multă ușurință. Dar opinca are și cusururi: ea nu acopere partea de sus a piciorului și nu-l păzește de umezeala și de udeala; ea este rea pentru noroiu, când acesta trece peste marginea ei. De aceea țărâniul va trebui să aibă în casa și o pereche de cisme, pe cari le va purta după anotimp, după vreme.

Volu termină spunând că este lucru înțelept ca să nu purtăm aceleași încălțăminte fără nici o întrerupere; e bine să avem cel puțin două perechi, pe cari le vom schimbă dintr'o zi într'alta. Deasemenea nu e bine ca intrând acasă să te descălți de ghete sau de cisme și să îți pui încălțăminte noi, căci te înveți așa și apoi când înprojejarile te vor împiedeca să faci o să-și vină greu și o se răcești.

Exercițiul

Se numește exercițiu orice mișcare făcută cu voință, cu metodă și cu un scop igienic hotărât, pe care o săvârșesc mușchii membrilor și ai trunchiului. Între exerciții se numără *călăria* sau *echitațiunea*, *fuga*, *dansul*, *gimnastica*, *înotarea* sau *notațiunea*, *mersul* sau *umbletul*, *serina*, *vâslatul*, precum și diferitele *jocuri*, cum sunt: *oina*, *popicole*, *lawn-tenis*, etc.

Fiecare din aceste exerciții lucrează într'un mod special, unele pun în mișcare mușchii mâinilor, altele ai picioarelor și altele ai trunchiului, dar toate au și efecte comune, și anume: activează (înteresc) *respirația* (râsuflarea); cei ce fac exerciții de mai mult timp și se obișnuiesc cu ei au mișcările respiratoare ceva mai dese și plămânii (hojocii) se lărgesc și primesc aer mai mult, din care cauză un exercițiu marit încet cu încetul este bun pentru cei ce au râsuflarea scurtă în urma unor tuse învechite, pentru cei aplecați spre office, etc. La cei ce fac pentru întâia oară exerciții, râsuflarea este mai deasă și mai scurtă, ba unii să înecă, li se ia calea sufletului și trebuie să se oprească; încetul acesta însă dispare prin obișnuință.

Exercițiul grăbește *circulația* sângelui, așa că inima bate mai ușe și mai cu putere. Pentru cei ce sufer de *palpitații* (bătăle de inimă) exercițiul mult nu este bun. Exercițiul moderat este foarte folositor, căci el face să circule regulat sângele în toate părțile corpului și îl împinge până la extremitățile cele

mai depărtate de inimă. Pentru aceasta el este bun la cei ce sufer de anemie (lipsă de sânge), și limfatism, pentru cei ce au de obicei picioarele reci.

Exercițiul mărește *transpirația* (asudarea, nădușeala), ceea ce face bine, căci prin sudoare ies afară din corp multe lucrări rele, cum este la cei ce sufer de reumatism, de obezitate (boală de grăsime), etc., dar se înțelege că transpirația prea multă poate să facă și rău.

Exercițiul deschide *pofta de mâncare* (apetitul) și ușurează *mistuirea*, din care pricină el este foarte bun pentru cei ce sufer de *dispepsie* (măstuire grea), dar exercițiul nu trebuie făcut îndată după mâncare, fiindcă atunci sângele se duce spre mușchii cari sunt în mișcare, în loc de a merge spre stomac, care are mai mare trebuință de el în timpul mănării.

Exercițiul dezvoltă *mușchii*, în volum și în energie, și dă corpului o putere nouă. Mușchii cei mai munciți se dezvoltă mai mult; la brutari, ferari, zidari, etc., mușchii brațelor; la cei ce aleargă, dansează, etc., mușchii picioarelor (în deosebi pulpele). Igiena cere însă ca să exercițăm toți mușchii de o potrivă, prin urmare să facem tot felul de exerciții.

Exercițiul *ușurează greutatea corpului*, din care pricină el se recomandă foarte mult la cei grași și la cei predispuși la îngrășare, la obezitate.

Exercițiul face ca corpul să fie mai puțin simțitor la influințele stricătoare, cum sunt: căldura, frigul, obeșeala, etc., astfel se explică de ce lucrătorii suportă bine frigul, umezeala, iarna aspră, pe câtă vreme ceie stau în casă, lucrând la masă, cari duc o viață sedentară, căpătă repede reumatism.

Afară de acestea, exercițiul îndreptează *deformările*, *deviațiile*, *strămbăturile* corpului, atât pe cele din naștere, cât și pe cele câștigate prin atitudine vicioasă, prin cădere, *lovitură*, etc.

Din toate acestea se poate vedea cât de folositor este exercițiul, dar trebuie să fim sau să facem exerciții îndată după masă, după ce am mâncat, ci să lășăm să treacă cel puțin un ciaz, iar când am mâncat prea mult și în timp de vară acest răstimp trebuie să fie și mai lung.

La început exercițiul îl vom face mai încet, apoi din ce în ce mai iute și spre sfârșit iar mai încet, pentru ca respirația și circulația să se facă în mod regulat și să nu se ostenească sistemul nervos. Respirația trebuie să fie adâncă și largă, iar nu grăbită în timpul exercițiului, căci nu este bine să introducem aerul treburcios în plămâni prin înmățșirea respirațiilor ci prin lărgirea lor făcând inspira-

ții adânci; astfel vom face exercițiul cu multă înlesnire și fără oboseală. Nu trebuie ca hainele să fie strânse în jurul gâtului și al peptului.

Asudarea (nădușeala) este bună chiar și când este multă, cu condiția însă ca ea să fie absorbită de îmbrăcăminte pe măsura în care ea se face și ca evaporarea apei care pătrunde în haine să se facă pe înțet pentru ca să nu răcească corpul; pentru aceasta se recomandă hainele de lână, flanelle. Când suntem prea asudați nu este bine să stăm pe loc în curenți de aer, în vânt, nici să bem multă apă rece, iar apa rece să o bem încet, înghițitură cu înghițitură. Când se poate, este bine după exercițiu să facem o spălătură repede cu apă rece, duși, după care îndată să ni se facă o fricțiune uscată și să ne îmbrăcăm repede.

Exercițiul este bine să se facă

întotdeauna în aer liber, iar nu în loc închis, acoperit, în hala de gimnastică, în manej, unde aerul se strică repede. El trebuie făcut zilnic, și chiar de două ori pe zi, căci nu este mare lucru ca omul să-și rupă din ocupațiunea lui o jumătate de clas dimineața și tot atâta după amiază.

Exercițiul trebuie potrivit după vârstă, după puterile și după starea de sănătate a fiecăruia. Așa la copii este de ajuns umbletul, alergările și jocurile; la adolescenți alergările (cursa), călăria, dansul, gimnastica, înotarea, serina, vâslatul; la fetele tinere plimbările, gimnastica potrivită sexului lor și înotarea; la adulți aceleași exerciții ca și la adolescenți, însă în masură mai mică; la bătrâni plimbarea pe jos, pe loc drept, fără urcusuri și plimbarea în trăsură.

Dr. Vasile Bănuț
medic colonel în rezervă.

Cărbunele la animale

Carbune, Antrax, Dalac, Takan sau Insplinat-una și aceeași melodie sub al cărei nume se ascunde una din cele mai vechi boale cunoscute, atât la animale cât și la om.

Boala e cunoscută din cea mai veche antichitate și care a produs adevărate ravagii (pagube mari) întotdeauna printre animale.

Boala care atunci când nu se cunoștea de ce este produsă, făcea ca părți întregi ale unei țări să fie pustite de vite și astfel de pe cum era în furtă se numeau „Cămpiile blestemate ale Auvergniei” din cauză că orice animal păștea iarba verde sau mânca din din aceste regiuni moră imediat, fără cauză cunoscută. Este boala cea mai cunoscută din cele mai adânci bătrânețe. Astfel Moise în Cartea II ce a scris, numește această boală, a găsea plagă a Egiptului, iar în a III-a carte ce scrie mai târziu, atrage atențiunea oamenilor asupra acestei teribile maladii, căci constată că se transmite și la om. Este citată în scrierile lor de cei mai cunoscuți scriitori ai timpurilor de atunci, astfel Homer în Iliada și Ovidiu în „Metamorfozele” sale vorbește despre această boală îngrozitoare.

Este o boală care a inspirat frica celor vechi care îi dedeau fel de fel de nume.

Ast-fel doctorii arabi numeau această boală „Focul Persan”. Boala cu atât mai gravă cu cât se cunoștea încă de atunci că se transmite la om, ceea ce făcuse pe Venetienii să condamne la moarte pe cei care via-

deau carne, sau lână, sau piei de la animale moarte de această boală.

Din cauza ușurinței cu care se transmite și iutelei cu care omoară, toți învățații s'au ocupat de această boală și au căutat să găsească cauza și modul de a o vindeca.

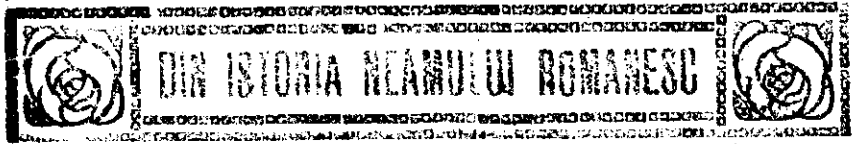
Astăzi, aproape nu mai prezintă nici un pericol, căci de și sunt în toate țările părți (regiuni) în care această boală există în permanență, grație mijloacelor noi de prevenire a boalei, ea nu mai inspiră nici o teamă și azi nu mai pier vitele de cât aceleora care nu vor să ia măsuri să împedice această mortalitate.

Din nenorocire și în țara noastră sunt părți unde această boală se ivește în toți anii astfel pe cum este: Bărganul, în vechiul regat, jud. Bihor, Cojocna ș. a. unde această boală prapădește anual un mare număr de vite.

Pentru a se putea înțelege cum această boală, trăește numai în anumite părți, trebuie știut că boala este datorită unui microb, care se dezvoltă în sânge și care trăește foarte mult în pământ chiar, când animalul se îngroapă destul de adânc.

Microbi din animalul care moare de această boală, fac niște ouă foarte mici, care sunt înghițiți de viermi de pământ (râme) care îi scot la fața pământului și unde uscându-se se transformă în praf, care punându-se pe iarba, animalele care pasc pe acolo mănâncă iarba împreună cu ouale de microbi. Va urma.

Istoria — Tara — Legendele noastre

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANES

Așezarea altor neamuri printre Români

Incheiere

Am terminat cu istoria, pe scurt, a așezării neamurilor străine printre Români. După timpul, durata și urmările acestor așezări, popoarele acestea formează mai multe grupuri. Avem, în vreo sută cincizeci de ani, după colonizarea Daciei de către Traian, grupul popoarelor germanice: Vizigoții, Ostrogotii și Gepizii, toți aceștia mai puțin barbari și mulțumindu-se mai mult cu stringerea birurilor în formă de cereale, vite etc. de la populația băștinasă, de la Daco-Românii. Timpul aceasta mai moderată li-a fost impusă și prin faptul, că mai ales Goții se așezaseră în Dacia noastră cu învoierea împăraților romani, cari erau suzeranii lor și cari li-au primit mai târziu dincolo de Dunăre. Deja din timpul lor trecu Daco-Românii, numii apoi mai târziu Vlași, adică Români, s'au retras în munți, unde erau mai în adăpost. De la aceste popoare germanice nu ne-au rămas nici o urmă.

Tot cam în timpul acesta a urmat și năvălirea Slavilor, cari au ocupat mai ales văile și câmpiile Daciei noastre, după cum dovedese și multele numiri toponomice, (de ape, locuri, sate) și cuvinte rămase în limba noastră. Partea cea mai mare a acestor Slavi a trecut Dunărea în Peninsula Balcanică, iar ceie au rămas la noi s'au prefăcut în Români.

A urmat apoi pământul unor popoare de rasă turanică, cei mai sălbatici dintre ceie au băgat groază în sufletul popoarelor de pe atunci: Hunii, Avarii, Bulgarii și mai pe urmă Ungurii sau Maghiarii. Cele trei din urmă vor fi făcut năvăliri și în Transilvania, dar munții acestei țări s'au dovedit și de data aceasta adăpost sigur pentru neamul nostru. Hunii și Avarii s'au risipit ca făma orbului, Bulgarii de la noi, cunoscuți în istorie și cu numele de „robi ai Avarilor” au dispărut partea cea mai mare în Peninsula Balcanică.

A urmat apoi o pauză de aproape o sută de ani, în care Românii își recupără văile și câmpiile din Transilvania, în parte și cele din Sudul și Estul Carpaților. În timpul acesta se organizează, așa că la năvălirea unui nou popor turanic, a Ungurilor, îi vedem pe Români formând mai multe voievodate independente unul de altul. Ungurii, a căror mare majoritate s'a așezat în afară de Dacia noastră pe șesul Tisei și al Dunării, au răzbit în număr mai

mic și în Transilvania, unde au și rămas. De asemenea au rămas aici și Sasii veniți începând din veacul al 12-lea.

Carpații, cari în cele dintâi șapte sute de ani au fost adăpostul neamului nostru, au devenit după stăpânirea Ungurilor și în Transilvania cauza despărțirii poporului român în două: în cei din nordul Carpaților pe de o parte și în cei din sudul și estul acestor munți pe de altă parte. Când s'au format Principatele române, Muntenia și Moldova, acestea erau prea slabe, ca să poată păstra unitatea națională, așa că Românii din Transilvania au rămas sub jugul străin până în anul 1918.

În cele două Principate române, mai bogate în daruri de ale naturii decât toate țările vecine, dar și cu locuitori veniți ca primitivi de nevoiași, au început să vină apoi oamenii din Țările vecine: Unguri, Ruși, Bulgari, Sârbi, Albaneji, apoi Grecii și Evreii în număr mare, unii mai de demult, alții în timpurile mai nouă.

Grecii, Sârbi, Bulgarii și Albaneji veniți de mai de mult s'au românizat partea cea mai mare, la ceie a contribuit mult și faptul, că erau de aceeași religie cu Românii. Dar nu există nici o dovadă în istoria României vechii, că ar fi fost vre-odată cineva silit să se românezeze, cum au făcut Ungurii cu Românii și celelalte popoare din fosta Ungarie.

Dimpotrivă, în România vechi străinii s'au bucurat totdeauna de o toleranță atât de mare, cum nu se mai găsește în nici o țară. Nici chiar religia, care deosebi în trecut popoarele mai mult decât limba, nu a fost pedecă pentru străini, ca să se simtă în România mai bine decât în vechia lor patrie.

Dovada acestei toleranțe o găsim și în multe documente de ale Domnitorilor români, cari îngăduiesc țărănilor creștini refugiați din părțile Rusiei Turce înocri chiar și Săcii, să se așeze în țărilor românești și să întemeieze sate. Mai încoace apoi găsim documente, prin cari se dă voce și multor meseriași și lucrători străini să se așeze în orașele românești, ca prin munca lor să-și câștige cele trebuincioase pentru viață.

Străinii așezați în Principatele române nu s'au bucurat de scutul acestora numai pentru asigurarea bunăstării lor, ci ei au avut prilejul să câștige atât de mult, unii să facă pe Domni și boierii români atât de milo-

tivi, încât au putut să ajute cu mână largă și pe frații lor rămași în patria veche. Aceasta s'au întâmplat mai ales cu Grecii și Bulgarii veniți în România veche.

Dacă ne punem acum întrebarea, cum au răspândit acești străini ospitalitatea românească, trebuie să constatăm cu durere, că o parte mare dintre ei s'au dovedit a fi ca ariciul din fabulă, care cerând adăpost în gaura școlului l-a silit pe acesta să-și părăsească locuința din cauza ghimpiiilor, cu cari îl întâmpă. Ospitalitatea prea mare a Românilor s'a dovedit, că e stăbiciune.

În Transilvania, Ungurii și Sasii, în Banat Sârbi și Svabi, toți oaspeți pe pământul românesc, s'au folosit de împrejurarea, că două din trei părți ale Românilor formau o țară deosebită (la început două: Muntenia și Moldova) și au asuprit partea rămasă sub coroana Ungariei răpindu-i drepturile veche și împedându-o cu tot dinadinsul în înaintarea ei economică și culturală. Iar în România veche, Grecii ajunși în câteva zile în stăpânire, au stors fără milă pe țărăni și mână, iar pe urmă, cel din urmă neam străin așezat aici, s'au folosit de toate prilejurile, până și la încheierea păcii din 1919, ca să ne ponegrească țara și să o subjuge economiceste străinilor lacomi după avuțiile pământului românesc. Și e întrebare, dacă și celelalte frânturi de popoare străine nu ar fi lucrat la fel, când ar fi fost mai numeroase.

Faptele acestea trebuie să ne dea de gândit. Noi nu învățăm istoria de dragul povestirilor din trecut, ci pentru a să scoatem din ea învățături pentru viitor. Căci încă strămoșii noștri Români, ziceau, că *istoria e învățătura vieții*. Din trecutul istoric al neamurilor străine oprite de patria noastră românească învățăm, că o parte mare din acestea ne-au dujmănit. Noi însă nu ne gândim la răsplata faptelor lor rele din trecut. Sentim însă hotărâți să zădărim fără milă pe ceie vor mai încerca, nu să ne mai asuprească, căci aceasta nu se mai poate acum, dar să se întovărășească cu străinul cel din afară de hotarele patriei, cu gândul de a ne face rău. Iar pe Românii, care va da mână de ajutor străinului dovedit că e potrivnic neamului nostru, îi vom strivi sub disprețul nostru. Căci sunt mărturisirea sufletului nostru vorbele plânse de poetul Eminescu.

Cine a îndrăgit străinii
Măncă-l-ar inima câinii,
Îndrăgi-l-ar ciorile
Și spânzurațiile.

Victor Lazăr.

Spri o Regenerere moraliă

În frământările actuale ce întesc refacerea generală a viitorului organism social al României de mâine observăm o mulțime de probleme mai mult sau mai puțin importante.

O chestiune foarte importantă însă, de care deplinde în mare parte deslegarea multor probleme fundamentale ale României nouă constatăm cu regret că formează prea puțin obiectul preocupărilor claselor conducătoare: *e problema moraliă*.

Să examinăm cu atențiune cauzele dezastrului nostru social de astăzi, căci trebuie să recunoaștem că, cu toată victoria războiului, ne aflăm, din vina împrejurărilor și a noastră, într-o stare de paralizie morală.

Prima cauză a acestei stări este neglijarea și chiar desconsiderarea principiilor morale celor mai elementare în viața privată ca și în cea publică.

Căci dacă există o criză financiară-economică o criză politică momentan incontestabilă, există în mai mare măsură criza moraliă care datează de multă vreme.

E vina noastră a tuturor nu numai că nu am luat măsuri la timp pentru premenirea sufletească, dar că am participat — prin complicitatea noastră și prin toleranța celor mai mulți — la exacerbarea demoralizării. — Overtățile și împrejurările vieții noastre istorice n'au permis, este drept, să fim din punctul de vedere moral la un nivel înviabil. Desele incursivii barbari, contactul cu orientul demoralizat, starea de subjugare sau de vasalitate, ce nu aduceau siguranța vieții și obținerea unei situații de cât prin complicitățile, au adus incontestabil multe scaderi morale, ce s'au transmis prin moștenire. Lipsa de caracter ce o constatăm mereu în jurul nostru, și fi prin urmare într-o bună parte explicabilă din punctul de vedere istoric.

Dar, tocmai pentru că criza moraliă are la noi o cauză adâncă, trebuie mai multă muncă pentru destrădăcinarea ei. Ori, ce s'a făcut în această privință? Nicide sau aproape nimic.

În școală s'a neglijat cu totul educațiunea moraliă — ca de altfel și cea fizică și estetică — încărcând mintea elevilor cu tot felul de cunoștințe, ce s'au evaporat înainte chiar ca elevii să fi terminat școala.

În viața socială, politicienii, nepotismul și arivismul au înăbușit ori ce scrupule morale în fața intereselor individuale sau de partid.

Starea de pregătire a războiului, epoca neutralității ca și a războiului propriu zis au adus fundamentalmente dezorientare și de-

echilibrul de care au profitat toți pescuitorii în apă turburată, toți corbii nenorocirilor noastre naționale trecătoare, creind astfel o atmosferă cu totul opusă principiilor morale. Lipsa, deci, de teren și de pregătire pentru dezvoltarea unei moraliți ireproșabile, au creat o mentalitate cu totul periculoasă stări morale a națiunii noastre, mentalitate cu care foarte mulți dintre noi nu se pot împrieteni. Iată de ce se impun măsuri radicale în privința însănătoșirii și purificării moralei!

Se înțelege că din amestecarea și frământarea tuturor sufletelor românești, din toate colțurile locuite de Români, va reeși o altă societate mult mai înaintată din punctul de vedere moral.

Atmosfera și mentalitatea socială se va schimba îndată ce fiecare se va convinge, că nu există anumite lucruri permise numai unora, sau că se poate să existe abuzuri care să rădăci nepedepsite.

Totuși regenerarea moraliă completă nu poate veni decât măsuri serioase și radicale ce se vor lua în școală, în familie ca și în societate; în școală și se dea o mai mare atențiune educațiunii morale prin măsuri practice, prin supravegherea și aprecierea moralițiții fiecărui elev, prin înfăptuirea unui curs de moraliă aplicată etc. În familie, aceeași supraveghere și corectitudine din partea părinților cari sunt datorii ei, cei dintâi, să formeze copilul cărnia trebuie să-l poată servi de piadă.

În societate trebuie să dispună exemplele rele, mentalitatea periculoasă a impunității și a preponderenței imoralității; acestea pentru toți în genere și mai mult pentru cei ce vor forma societatea de mâine.

Necesită de asemenea o intensă și serioasă propagandă moraliă făcută de oameni desăvârși, cinști și înzestrați cu puterea convingerii. Să se facă propagandă prin graiu, prin scris și mai mult prin fapte exemplare. Trebuie propagandatori și innoitori ai morali în marea societate cât și în școală și aceasta cât mai curând și cât mai conștiencios.

Evenimentele importante, prin care am trecut de câțiva ani, trebuie să ne servească de îndreptare tuturor, pentru ca viitorul să ne găsească la înălțimea împrejurărilor ce vor veni.

Educație deci în clasele conducătoare, educație în școală și în familie, căci până nu se vor lua toate aceste măsuri nu putem spera într-o regenerare moraliă reală, atât de necesară în prezent și, mai ales pentru asigurarea viitorului.

Cronica săptămânei

Din lăuntrul hotarelor

Situația politică. Marile schimbări politice ale ultimei săptămâni au fost observate mai mult în sânul guvernului și al majorităților sale din sfaturile țării. Două au fost cauzele neînțelegerilor. Mai întâi faptul, că la alegerea vicepreședinților Camerei au căzut candidații din Ardeal, a pricinuit nemulțumirea aleșilor din acest ținut. Apoi, cu prilejul reînnoierii dela Paris a D-lui Titulescu au reînceput unele certuri în privința reformei nouilor biruri, pe care D. Averescu vocea să le ușureze, pe când d. Titulescu, ministru de finanțe, ține să le aplice întocmai cum le-a planuit. De asemenea d. Tache Ionescu, vechi dușman al D-lui Stere, fruntaș țărănist, pentru că acesta din urmă a fost prieten al nemților, este nemulțumit de înțelegerea între guvern și țărăniști nevoind să vie la camera. S'a vorbit din cauza aceasta la București și se vorbește încă de-o remaniere, adică de-o primenire a guvernului, intrând noui miniștri în locul D-lor Titulescu și Tache Ionescu. Nu putem ști încă dacă se va ajunge la acest sfârșit sau lucrurile se vor împacă. Celelalte partide politice din opoziție urmează o luptă aprigă contra guvernului și a majorităților sale din sfaturile țării. Aceasta luptă e ușurată și de faptul că neînțelegerile din guvern au un răsunet trist în popor, împedecând totodată dela lucrări serioase pe conducătorii treburilor obștești.

Discuțiunile următoare în sfaturile țării în aceasta săptămână au avut de obiect răspunsul la Mesagiul, care, după obicei, a fost înmănat M. Sa Regele de o comisiune. S'a depus de asemenea la Camera proiectul de lege electorală ce va fi discutat de urgență. Tot de urgență se vor revizui legiurile noilor biruri. La Senat a avut loc o maiestruie slujbă religioasă, servind însuși I. P. S. Sa Mitropolitul Primat al Țării, în amintirea morților cu prilejul atenatului criminal de acum un an (6 Decembrie). Au fost față pe lângă miniștrii și senatori, familiile celor dispăruți, a căror amintire va rămâne veșnică între noi. Raposatul Episcop Radu ca și ministrul Dimitrie Greceanu ce-au murit făcându-și datoria către țară uciși de-o mână plătita de dușmanii din afară, vor rămâne veșnic ca o pildă vie de iubire de patrie, cinste și devotament.

Situația economică și financiară. D. ministru de fi-

nanțe Titulescu s'a întors dela Paris aducând vești bune în privința valutei și bonurilor noastre de tezaur. Valuta a reușit, prin ce mijloace nu se arată, a fi ficșată în jurul a 10 centime. Bonurile de tezaur, un fel de împrumut al Statului, au fost de asemenea bine întarite, urmând ca bancherii ce le stăpănesc să trimită o delegație la București pentru fixarea condițiilor unei înțelegeri definitive. Intr'un cuvânt se poate spune că specula în leu a mai încetat, importul mărfurilor de lux a fost marginit, punându-se astfel mai multă ordine. Dacă ar înceta unele cheltuieli nefolositoare în administrațiunile publice și s'ar începe încasarea serioasă a impozitelor, s'ar putea ajunge poate la o mai mare înflorire economică.

Cronica bisericască. La București a avut loc solemnitatea investirii P. S. S. Episcopul Ivan al Clujului, care a primit din mâna M. Sa Regele carja păstoricească. Întreaga solemnitate a fost făcută cu mult alai, P. Sa Sa, episcopul Ivan venind la Palatul Regal în trasura de gală a Cărtii, însoțit de I. P. S. S. Mitropolitul Primat și pazit de garda regală. Acolo, în sala Tronului, erau față M. Sa Regele și Regina, guvernul, mulți generali și diferiți membri ai clerului. Primind carja dela M. Sa Regele P. S. Sa Episcopul Ivan a ținut o cuvântare arătând credința și dragostea sa către Coroană, la care M. Sa Regele a răspuns arătând datoria fiecărui bun Român de-a conlucra la unificarea bisericii ortodoxe astfel cum marele Șaguna a voit-o. Apoi cu același alai noul episcop s'a dus la Palatul Metropolitan unde a primit felicitările.

Viața medicală. Pareri deosebite, prefăcându-se de multe ori în certuri prin ziare, continuă a se da în jurul descoperirii serului pentru vindecarea tuberculozei sau officei. Descoperitorul, D. Doctor Putureanu este ridicat în slavă de unii, batjocorit de alții. De regula bolnavii pe cari el i-a îngrijit au numai cuvinte de lauda. Celalți doctori însă, și din cei mai cinstiți și învățați, cred că nu e bine să ne grabim ci trebuie să așteptăm rezultatele hotărâtoare. S'a numit astfel mai multe comisii care lucrând cu acest ser asupra bolnavilor de office, cercetează efectele. Peste o luna, cel mult două, consiliul sanitar superior, cea mai mare autoritate doctorescă, va da

un comunicat înștiințând poporul dacă în adevăr s'a descoperit faimosul leac.

Până atunci doctorii sfătuiesc bolnavii să aibă răbdare neducându-se la sanatoriul dela Olanesti unde lucrează d. Putureanu, spre a nu rămâne acolo fără locuință și mâncare din cauza marelui număr de bolnavi cari s'au strâns în acea localitate.

Din afara hotarelor veștile ce vin sunt menite să păstreze aceeași stare de nesiguranță asupra zilei de mâine. Pretutindeni greutățile economice și financiare pricinuite de război au de urmărit o mare învrăjbitură între popoare și între diferitele pături sau clase ale aceluiași popor. Consfătuirea dezarmării ce a avut loc la Washington, după cum știm n'a dat nici un rezultat, ba încă între Franța și Anglia au izbucnit unele neînțelegeri primejdioase. De asemenea între Japonia și Statele Unite ale Americii nu domnește nici o armonie. În această situație pricepem foarte bine de ce Franța n'a voit să renunțe la armata ei de uscat și luând exemplul României, o țară înconjurată numai de dușmani, trebuie să păstreze o armată cât mai bine organizată și numeroasă.

Acestea zise asupra politicii generale, să ne ocupăm puțin de faptele mai importante întâmplate în ultima săptămână. Începând bineînțeles cu țările vecine nouă, mai întâi cu Jugoslavia și Cehoslovacia, ambele țări locuite de popoare de neam slav, se observă o vie înclinare spre reînnoirea unei politici panslave îndată ce Rusia se va infiripa, scăpata fiind de guvernul bolșevic. Numim politica panslavă, aceea politică ce are drept țință unirea tuturor popoarelor mici de neam slav din centrul și sudul Europei, cu Rusia, spre a forma o tovarășie cu scopuri de răzluire a pământurilor popoarelor de neam strein lor și tot odată pentru a impune în Europa hegemonia slavă, adică voința atotputernică a unui singur neam. Pentru noi începerea unei astfel de politici, la care s'a grăbit să se declare partașă și Bulgaria, are o deosebită importanță deoarece Rusia din cele mai vechi vremuri ne-a fost totdeauna dușmana și îndată ce se va refăce va avea ochii ațintiți asupra Basarabiei. Or, ajutată de trei vecini ne putem închipui ce primejdie însemnată pentru noi când politica panslavă nu poate învinge de cât trecând peste trupul României. Desigur însă că politica provocatoare a Slavilor va produce în Europa o nouă grupă

de alianțe și datorită țării noastre este de-a se apleca din vreme acelei grupări a marilor Puteri care va garanta libertatea neamului și dezvoltarea lui netulburată.

În Anglia un mare eveniment s'a întâmplat: după îndelungate tratative între guvernul englez și naționaliștii irlandezi, s'a declarat de Stat liber Irlanda, pentru care neconținute lupte s'au dat în decurs de mai multe veacuri. Noul stat liber, supus însă Coroanei engleze, cum e și Canada și alte state, se organizează a parte cu un parlament deosebit, având totuși o serie de instituțiuni comune cu ale Angliei.

Noua înțelegere a avut un mare răsunet în întreaga lume, dând pilda pedecoparte cun un popor mic prin lupta hotărâită își poate câștiga deplină libertate, iar pe de alta dând iarăși pilda cum un stat mare ca Anglia, după o victorie strălucită înțelege să lase liberă dezvoltarea unui neam mai mic, cu care de multe secole eră în neînțelegeri. Este liberarea Irlandei o pildă vie de asemenea a victoriei depline a principiului naționalităților, adică a libertății popoarelor de-a fi stăpâne pe soarta lor, prin care de altfel s'a făcut și unirea tuturor Românilor. Răsunetul cel mai mare l-a avut însă acest eveniment în America ce de mult nu putea trăi în bună armonie cu Anglia din cauza chestiunii irlandeze. Azi certurile toate s'au sfârșit prin înțelepciunea a doi oameni a căror nume trebuie pomenit:

Lloyd George, primul ministru englez și Devalera, președintele republicii Irlandei.

Trecând acum la o ultimă chestiune ce ne interesează, trebuie să arătăm că în *Ausria* tulburările ce au avut loc din cauza lipsei de hrană, au încetat. Din ele n'au câștigat de altfel decât bolșevicii cari au devastat prăvăliile. Aceste tulburări este firesc însă să se întâmple atât timp cât poporul nu va avea un rufloc sigur de existență. Deodată poporul austriac trăește numai din promisiuni și putem spune că numai România l-a ajutat, prin convențiunile comerciale ce le-a încheiat cu el. Astfel zilele trecute s'a încheiat o nouă convențiune care din nenorocire protejează poate chiar prea mult pe Austriaci în dauna comerțului și economiei românești. Dar așa e Românul, răul din trecut îl răspâtește azi cu bine!...

Bucium

INSTIINȚARE.

Soc. Nat. de Cruce-Roșie a României, **Cluj**, aduce la cunoștința publică rezultatul chetei școlare, organizată la 18 Nov. în școlile locale, care a dat un rezultat de **4828 Lei 88 bani**, în favorul copiilor slabi, tuberculoși, pentru care dărnice aduce vii mulțamiri. D-l primar a acordat 5 stângini lemne gratuit, iar Inspectoratul General al Sanității și Asistenței Sociale prin Dr. J. Moldovan, îmbracămintă pentru 10 copii.

Asemenea se aduce la cunoștința **Op. public**, ca D-l prof. univ. T. Gane ține consultațiuni gratuite pentru copiii suferinzi, în fiecare zi dela 8-10 o. m. la **Clinica infanțită, Str. Regală, 22**; cu care ocazie se împart și ajutoarele colectate pentru copii tuberculoși.

În numele Comitetului
M. Suciu Școala Ducea
secret. președ. ☐

INFORMAȚIUNI

Reformarea invalidilor grade inferioare

În regulamentul legii privitoare la reformarea și pensionarea gradelor inferioare din 1916 s'au introdus următoarele modificări:

Între alin. IV și V ale art. 35, se introduc două noi alineate în următoarea cuprindere:

„Dacă invalidul nu s'au prezentat în timp spre a fi revizuit, el vor putea fi revizuit la orice epocă în cursul anului următor și în cazul când vor fi clasati pentru încă un an de încercare, data noii termen de încercare medicată, se va considera dela expirarea celui dintâi, iar plata ajutorului va începe de la aceeași dată, adică în continuare”.

„Termenul de încercare pentru invalidii reformați temporal nu poate fi mai mare de 4 ani, socotit de la data primei clasări, iar la împlinirea acestui termen, se hotărăște în mod definitiv asupra lor, fie că sunt în cazul de a fi reformați definitiv cu sau fără pensie ori ajutor, fie că rămân buni de serviciu”.

„În cazul când vor fi reformați definitiv cu drept la pensie, acest drept va curge dela expirarea anului de încercare”.

La finele art. 65 se adaugă următorul alineat:

„Invalidii reformați temporal cu drept la ajutor pe un an, cari la expirarea termenului de încercare, nu s'au prezentat pentru a fi revizuit, potrivit art. 19 din lege, pot cere revizuirea chiar după trecerea celor doi ani prevăzuți la art. 30 și 37 din lege, dar în acest caz, comisiunile medico-militare hotărăște în mod definitiv asupra poziți-

Publicitatea Culturii Poporului

nii lor, dacă cei 4 ani indicați la art. 35 au trecut, iar dreptul la ajutor sau la pensie, în caz de reformă definitivă, va curge de la data ultimei revizuirii”.

Evacuarea Albaniei de către Sârbi

Deoarece Jugo-Slavia a arătat că îi este imposibil, din cauza timpului și altor condițiuni nefavorabile să îndeplinească complectă evacuare a teritoriului Albaniei până la 10 Decembrie, consiliul ambasadorilor a convenit să-i acorde o prelungire de timp până la 20 Decembrie.

Districul Mirdișilor a fost ocupat de Albanezi fără incidente. Guvernul albanez, se zice că a adoptat acolo o politică conciliatorie și mulțumitoare.

Desminteala Inarmărilor Germaniei

Cancelarul Wirth desminte fanteziile împrăștiate de Matin asupra armatei de milioane a Germaniei precum și inarmarea secretă a acesteia, atrăgând atenția chiar asupra propriilor cuvinte ale domnului Briand pronunțate în Octombrie trecut, prin care arată că Germania nu mai amenință pacea Europei. Deodată cu desbaterile în camera franceză și ziarele franțuzești au început să întărească contra Germaniei.

Austria și chestiunea plebiscitului

Pe Miercuri se așteaptă prezentarea notei conferinței ambasadorilor, prin care se va răspunde la protestul Austriei cu privire la plebiscitul în regiunea Sopron. Dacă conferința ambasadorilor nu va ține seamă de obiecțiunile guvernului austriac, acesta nu va lua parte la plebiscit și nu va recunoaște eventuala cedare a regiunii plebiscitare Ungariei.

Guvernul austriac cere ca plebiscitul să aibă loc la 20 Decembrie, adică 8 zile după retragerea trupelor ungare din Sopron.

În vederea menținerii ordinii cu ocazia plebiscitului au sosit 700 soldați aliați la Sopron.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, un ferestru circular diametru 85 c. m. Info- m în fil la A-ția și nului. 01

CAUȚ: 3 camere goale și bucătărie. Oferte la zbir s.10 A. S.

CITITI SI RASPANDITI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI”, ce trăiește numai prin Voi și pentru Voi.

BANCA ROMANEASCA

SOCIETATE ANONYMA

Capital Social 160,000.000 Lei Sediul Central: BUCURESTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișineu, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NAȚIUNEI

SOCIETATE ANONIMA

CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

BUCUREȘTI

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BANCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Cehoslovacia etc.)

BCU Cluj / Central cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipotecă, gajuri de efecte publice, secoluni și mărfuri. — Efectuează plăți și încasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în strălătate. — Primește depunerile spre fructificare. — Execută ordine de Bursa. — Conturi curente.

A apărut

„COMORĂA SUFLETULUI“

care cuprinde: cântece populare de iubire și despre fire, cântece de plugarie, păstorie și pescărie, cântece ostășești, colinzi, urături, rugăciuni ș. a. pentru toate vârștele, stărlă sufletești și îndeletnicirile poporului român. □□□□□□□□

Prețul (128 pagini) Lei 4.

Revânzătorilor rabat. — Se comandă dela Librăria „ȘCOALA ROMÂNĂ” din Suceava (Bucovina). □ Costul se trimite înainte.

În Editura „Școala Române” au apărut de asemeni și alte cărțicele religioase — populare, de cântece, povestiri ș. a. al cror catalog se trimite gratuit oricui îl cere. □ Spre a înlesni onor. cetitorii cunoașterea cărților noastre, îi rugăm să binevoiască a ne înștiința în cari gazete cetite de ei, ar dori să publicăm titlul și prețul cărților □ noastre, care după cuprins sunt foarte folositoare. □

BANCA CENTRALA

Pentru industrie și Comert s. p. a. Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8 (casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vârsat

Sectia de Bancă Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hașeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în București, Kosice, Praga și Viena.

ANUNCIURILE și RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele” Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3